

نقدی بر مقاله‌ی مقایسه‌ی اثر چهار شوینده‌ی رایج کانال ریشه، روی ریزش باکتریایی کانال‌های ریشه‌ی پر شده

۱. دانشکده‌ی دندان پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.
۲. دانشکده‌ی بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.
۳. نویسنده مسؤل: گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.
Email: g_yadegarfar@yahoo.co.uk

علی نوحه‌خوان^۱
فهیمه سلامی^۲
قاسم یادگارفر^۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۵/۲۳

تاریخ اصلاح: ۱۳۹۷/۴/۲۰

تاریخ ارسال: ۱۳۹۷/۱/۱۴

استناد به مقاله: نوحه‌خوان علی، سلامی فهیمه، یادگارفر قاسم. نقدی بر مقاله‌ی مقایسه‌ی اثر چهار شوینده‌ی رایج کانال ریشه، روی ریزش باکتریایی کانال‌های ریشه‌ی پر شده. مجله دانشکده دندانپزشکی اصفهان. ۱۳۹۷؛ ۱۴(۳): ۳۲۸-۳۲۹.

سردبیر محترم مجله دانشکده دندان پزشکی

با سلام، مقاله‌ای با عنوان «مقایسه‌ی اثر چهار شوینده‌ی رایج کانال ریشه، روی ریزش باکتریایی کانال‌های ریشه‌ی پر شده» (۱) در مجله‌ی دانشکده‌ی دندان پزشکی اصفهان، دوره‌ی ۱۱، شماره‌ی ۲ خرداد و تیر ۱۳۹۴ به چاپ رسیده است.

در این مطالعه‌ی تجربی-آزمایشگاهی، ۸۴ دندان تک ریشه‌ی انسان، پاک‌سازی شدند. نمونه‌ها در ۴ گروه آزمون ($n = 19$) و دو گروه شاهد مثبت و منفی ($n = 4$) تقسیم گردیدند. محققان نتیجه گرفتند، کاهش ریزش به دنبال کاربرد هر ۴ شوینده اتفاق افتاد و کاهش در گروه کلرگزیدین و داکسی‌سیکلین بیشتر بود (۱).

بررسی ۴ نوع ماده‌ی رایج شستشوی کانال، روش دقیق آزمایشگاهی برای تعیین ریزش و استفاده از گروه شاهد مثبت و منفی، از نقاط قوت این مطالعه بودند. ضمن تشکر و تقدیر از نویسندگان این مقاله، به نظر می‌رسد نکات زیر قابل بحث باشد:

۱- تخصیص نمونه‌ها، سوگرایی مشاهده‌گر (فردی که

نتایج مداخله و پیامد را اندازه‌گیری می‌کند و سوگرایی تحلیل‌گر. کورسازی این سه گروه نسبت به گروه‌های تخصیص‌یافته راه پیشگیری از این تورش هاست است (۲). در این مطالعه از کورسازی بحثی نشده است، لذا نتایج مطالعه بالقوه می‌تواند تحت تأثیر این تورش‌ها باشد.

۲- در روش اجرای مقاله، چگونگی جزئیات تعیین حجم نمونه، تصادفی‌سازی و تخصیص نمونه‌ها به هر یک از ۴ گروه دیده نمی‌شود.

۳- در این مقاله برای اندازه‌گیری نشت میکروبی، از مدل نشت میکروبی (Eppendorf) استفاده شده، اما جزئیات و مدل دستگاه و روش اندازه‌گیری نشت میکروبی ارائه نشده است.

۴- در جدول ۱ مشخص نیست مقاطع مختلف کرونال چگونه نشان داده شده‌اند. آیا منظور از کلمه "شماره" در جدول ۱ که بالای مقطع گروه سنی نوشته شده است همان مقاطع مختلف کرونال هستند؟

۵- در قسمت نتایج، مقدار ریزش به دست آمده برای هیپوکلریت سدیم بالاتر از آب مقطر گزارش شده است

۷- اشتباه چاپی در خلاصه‌ی مقاله در قسمت نتیجه‌گیری اصلاح شود.

ضمن آرزوی موفقیت‌های روزافزون برای آن مجله و محققان محترم در عرصه‌ی علم، منتظر چاپ این «نامه به سردبیر» و توضیح نویسندگان ارجمند مقاله در خصوص سؤالات مطرح شده هستیم.

(نمودار ۱). با خواص هیپوکلریت سدیم نسبت به دیگر شستشو دهنده‌های داخل کانال (۳)، ارائه‌ی تفسیری بر غنای یافته‌ها می‌افزاید.

۶- با توجه به تأثیر گیج سوزن برای شستشو در نفوذ مایع شستشو دهنده در کانال ریشه، گیج سوزن مورد استفاده ذکر شود (۴، ۵).

References

1. Jahadi S, Khademi AA, Seyed-Marvasti R, Dehghannejad M. Comparison of the effect of four common irrigants on microbial leakage in obturated root canals. *J Isfahan Dent Sch* 2015; 11(2): 103-9. [In Persian].
2. Sedgwick P. Confounding in randomised controlled trials. *BMJ* 2010; 341: c5403.
3. Mohammadi Z. Sodium hypochlorite in endodontics: an update review. *Int Dent J* 2008; 58(6): 329-41.
4. Abou-Rass M, Piccinino MV. The effectiveness of four clinical irrigation methods on the removal of root canal debris. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol* 1982; 54(3): 323-8.
5. Usman N, Baumgartner JC, Marshall JG. Influence of instrument size on root canal debridement. *J Endod* 2004; 30(2): 110-2.